

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
ไทยนิวส์	๒5 ก.ย. 255๐	37	132 87	3

ในบ้านของคนตีเหล็ก หรือช่างทำมิดพรำ ขวาน ต้องมีอ่างน้ำจาวด (แหหรือจุ่ม) เครื่องครวที่ทำด้วยเหล็ก น้ำในอ่างนั้นผู้คนถือว่าเป็นธาตุเหล็กเจือปนอยู่ เพราะเมื่อตีเหล็กขณะที่ร้อนอยู่นั้น ช่างตีเหล็กจะนำเอาวัตถุที่กำลังร้อนชุบลงไปในน้ำ น้ำนี้จึงเรียกว่า น้ำจาวดเหล็ก

สมัยก่อนผู้คนมีฝีมือในการตีเหล็กแปรรูปเหล็กเป็นของใช้ ตั้งแต่ มีด ขวาน

น้ำจาวดเหล็ก คนล้านนา ผนัญการนำมาทำยารักษาโรค

เสียม จิปาละที่ทำด้วยเหล็ก ผู้เป็นช่างตีเหล็กคนล้านนาเรียกว่า "สะหล่า"

สะหล่า จะต้องมีความคิดสร้างสรรค์ มีฝีมือตัดแต่ง ดี เคาะ ริดให้แผ่นเหล็กเกิดคมเพื่อให้ประโยชน์ในการใช้สอยตามความต้องการ เริ่มด้วยนำแผ่นเหล็กมาตัดตามรูปแบบที่ต้องการ แล้วนำแผ่นเหล็กไปเผาในเตาร้อน เป่าด้วยแรงลมจากลำเสา ทำให้เปลวไฟลุกโชน เผาเอาแผ่นเหล็กให้ร้อนจนอ่อนกลายเป็นแผ่นเหล็กแดงจำ ขณะนี้เอง

สะหล่าจะนำแผ่นเหล็กออกมาตีให้ได้รูปร่างตามที่ต้องการ

เมื่อตีเหล็กได้รูปร่างจนเหล็กเริ่มเย็นลงและแข็งตัว สะหล่าจะนำแผ่นเหล็กลงชุบน้ำที่เตรียมไว้ในอ่างเสียดัง ฉ่ำ เปลวไอร้อนพุ่งพวยขณะที่โลหะในเหล็กบางส่วนลงเจือปนในน้ำทำให้น้ำร้อนหรืออุ่นขึ้นชั่วครู่สะหล่าก็จะนำแผ่นเหล็กใส่ในเตาเผาเอาต่อไป เมื่อลงมือตีแผ่นเหล็กได้ที่หรือได้รูปร่างมิดพรำ เครื่องมือตามต้องการ

น้ำที่ได้รับไอร้อนจากแผ่นเหล็กนี้เอง ผู้คนได้คิดถึงประโยชน์ของมัน เพราะหมอพื้นบ้านเชื่อว่าธาตุเหล็กจะช่วยให้กระดูก หรือเลือดของคนเกิดความปกติหายจากโรคแขนขา หรือมืออ่อนเปลี้ย ไม่มีแรง โดยเฉพาะเด็กๆ ที่อายุไม่เกินขวบ มักเป็นโรคแขนขาขึ้นไม่ตรง เดินหรือวิ่งมักหกล้มบ่อยๆ พ่อแม่ หรือผู้ปกครองก็จะนำจาวดเหล็กไปทาตามแขนขา หรือมือของเด็กที่อ่อน

เปลี้ยเพลี้ยแรง โดยเชื่อว่าจะทำให้ แขนงขาของเด็กแข็งแรงขึ้น

ตามธรรมดา สะหล่าหรือช่างตีเหล็กจะไม่เปลี่ยนน้ำบ่อยนัก เพราะเชื่อว่ายิงชุบเหล็กบ่อยเท่าไรก็จะมีแร่ธาตุเหล็กมากขึ้นเท่านั้น ด้วยความเชื่อนี้เอง น้ำจาวดเหล็กจึงเป็นเสมือนหนึ่งน้ำยาที่รักษาโรคกระดูกอ่อนให้แก่เด็ก หรือแม้แต่ผู้ใหญ่ทั่วไป ที่เกิดความเชื่อในแร่ธาตุเหล็ก

ปัจจุบัน หากช่างหรือสะหล่าตีเหล็กค่อนข้างยาก เพราะผู้คนส่วนใหญ่จะไปทำมาหาอาชีพอื่นกันหมดปล่อยให้ผู้ที่ฝีมืออ่อนหรือลงไปทุกวันนี้ หากจะซื้อเครื่องมือที่ทำด้วยเหล็ก ก็ไปซื้อตามตลาดที่เป็นเครื่องมือทำด้วยเครื่องจักรกล หรือเหล็กหล่อ เป็นเสียส่วนมาก เครื่องมือที่สร้างด้วยมือจริงๆ จึงค่อนข้างหายาก จึงทำให้น้ำจาวดเหล็กไม่มีให้ผู้คนได้ใช้เหมือนสมัยก่อน

แหล่งข้อมูล ภาพอ่างน้ำจาวดเหล็กบ้านหัวทุ่ง ต.ทรายมูล อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่.

โดย นิคม พรหมมาแพทย์

บ่อน้ำจาวดเหล็ก ที่ผู้คนนำมาใช้น้ำมันรักษาโรคแขนขาหรือกระดูกอ่อนเปลี้ยแรง.